

RĪGAS STARPTAUTISKĀ KOMERCIĀLĀ ŠĶĪRĒJTIESA
Tērbatas iela 14 - 3, Rīga, LV-1011, Latvija
tālr. +371 67439525, info@ricac.org

APSTIPRINĀTS
biedrības „European lawyers' chamber”
2021.gada 31.marta dalībnieku sapulcē, prot. № 1/03

NOLIKUMS PAR ŠĶĪRĒJTIESNEŠU NEATKARĪBU UN OBJEKTIVITĀTI

1. pants Regulējuma priekšmets un darbības joma

- (1) Šis Nolikums nosaka šķīrējtiesnešu, personu, kurām piedāvāts pildīt šķīrējtiesneša pienākumus, un šķīrējtiesnešu kandidātu ētiskās uzvedības normas, tajā skaitā prasības saistībā ar neatkarību un objektivitāti, noteikto apstākļu atklāšanu, kā arī saziņas kārtību ar šķīrējtiesas procesā iesaistītajām pusēm un to pārstāvjiem.
- (2) Šis Nolikums tiek piemērots šķīrējtiesas procesam, ko administrē Rīgas starptautiskā komerčiālā šķīrējtiesa (turpmāk tekstā – RICAC), ņemot vērā pušu vienošanos, RICAC reglamentu, kā arī citas piemērojamās tiesību normas.

2. pants Pamatjēdzieni un termini

Šī Nolikuma mērķiem tiek izmantoti šādi jēdzieni un termini:

- 1) šķīrējtiesnesis – fiziskā persona, kura piekritusi pildīt šķīrējtiesneša pienākumus un noteiktajā kārtībā tika iecelta strīda izšķiršanai;
- 2) persona, kurai tiek piedāvāts pildīt šķīrējtiesneša pienākumus – fiziska persona, kura tiek izvēlēta strīda izšķiršanai, bet kura noteiktajā kārtībā vēl nav izteikusi savu piekrišanu pildīt šķīrējtiesneša pienākumus.

3. pants Vispārīgās prasības šķīrējtiesnešu neatkarībai un objektivitātei

- (1) No šķīrējtiesneša pilnvaru pieņemšanas brīža un visa šķīrējtiesas procesa gaitā šķīrējtiesnesim ir jābūt neatkarīgam un objektīvam pret šķīrējtiesas procesa pusēm.
- (2) Šķīrējtiesnesis nav neatkarīgs, ja, saprātīgas informētas personas ieskatā, pastāv pamatotas šaubas par to, ka starp šķīrējtiesnesi un šķīrējtiesas procesa pusēm, to pārstāvjiem, ekspertiem, konsultantiem, lieciniekiem nepastāv tādas attiecības, kas varētu ietekmēt šķīrējtiesneša pozīciju lietā.
- (3) Šķīrējtiesnesis nav objektīvs, ja, saprātīgas informētas personas ieskatā, pastāv pamatotas šaubas par to, ka viņš tieši vai netieši nav ieinteresēts lietas iznākumā, ka viņam nav aizspriedumu vai viņš jau iepriekš nedeva priekšroku kādai šķīrējtiesas procesa pusei, tās pārstāvim, ekspertam, konsultantam vai lieciniekam, kas var ietekmēt šķīrējtiesneša pozīciju lietā.

4. pants Apstākļi, kas viennozīmīgi rada šķēršļus šķīrējtiesneša amata pienākumu pildīšanai

Sekojošie apstākļi viennozīmīgi liecina par neatkarības un objektivitātes neesamību un rada šķēršļus pildīt šķīrējtiesneša pienākumus:

- 1) šķīrējtiesnesis, viņa laulātais vai tuvs radnieks piedalās vai piedalījies agrāk attiecīgā šķīrējtiesas procesā kā puse, tās pārstāvis, eksperts, konsultants vai liecinieks;
- 2) šķīrējtiesnesim, viņa laulātajam vai tuvam radniekam pieder būtiska daļa juridiskās personas pamatkapitālā vai arī šķīrējtiesnesis, viņa laulātais vai tuvs radnieks ir juridiskās personas izpildinstitūcijas vai citas institūcijas loceklis, kura ir šķīrējtiesas procesa puses vai kuras mātes vai meitas uzņēmums ir šķīrējtiesas procesa puse vai tās pārstāvis. Jebkurā gadījumā daļa tiek uzskatīta par būtisku, ja šķīrējtiesnesim,

- viņa laulātajam vai tuvam radniekam katram atsevišķi vai visiem kopā pieder vairāk nekā viens procents no juridiskās personas pamatkapitāla;
- 3) šķirējtiesnesis ir cita šīs šķirējtiesas sastāva šķirējtiesneša laulātais vai tuvs radnieks;
  - 4) šķirējtiesnesis ir darba tiesiskajās attiecībās ar šķirējtiesas procesa pusi (tās mātes vai meitas uzņēmumu) vai tās pārstāvi, vai arī saņem no viņiem atlīdzību saskaņā ar civiltiesiskajiem līgumiem, vai pārstāv šķirējtiesas procesa puses intereses citā lietā, kas nav saistīta ar izšķiramo strīdu, vai piedalās šādā lietā kā eksperts vai konsultants;
  - 5) šķirējtiesnesis izdarīja publisko paziņojumu saistībā ar izšķiramo strīdu, it īpaši publiski veica strīda tiesisko novērtējumu.

5. pants   Apstākļi, kurus ir pienākums atklāt

- (1) Šķirējtiesneša pienākums ir nekavējoties atklāt apstākļus, kas šķirējtiesas procesa pusēm var radīt šaubas par viņa objektivitāti vai neatkarību.
- (2) Jebkuras šaubas ir jāinterpretē par labu attiecīgo apstākļu atklāšanai.
- (3) Tajā skaitā jāatklāj šādi apstākļi:
  - 1) šķirējtiesnesis trīs gadu laikā pirms šķirējtiesas procesa uzsākšanas ir bijis darba tiesiskajās attiecībās ar šķirējtiesas procesa pusi (vai ar personu, kas ir šķirējtiesas procesa puses mātes vai meitas uzņēmums) vai tās pārstāvi, vai arī saņēma no viņiem atlīdzību saskaņā ar civiltiesiskajiem līgumiem;
  - 2) šķirējtiesnesis trīs gadu laikā pirms šķirējtiesas procesa uzsākšanas pārstāvēja kādas no šķirējtiesas procesa pusēm intereses citā, ar izšķiramo strīdu nesaistītā, lietā vai piedalījās citā lietā ar vienu no šķirējtiesas procesa pusēm kā pārstāvis, eksperts vai konsultants;
  - 3) šķirējtiesnesis šķirējtiesas procesa gaitā (vai trīs gadu laikā pirms tā uzsākšanas) ir darba tiesiskajās attiecībās ar organizāciju vai saņem no tās atlīdzību saskaņā ar civiltiesiskajiem līgumiem, vai ir advokātu biroja biedrs vai dalībnieks pie nosacījuma, ka šī organizācija vai advokātu birojs (organizācijas darbinieki vai advokātu biroja biedri vai dalībnieki) sniedz vai trīs gadu laikā pirms šķirējtiesas procesa uzsākšanas sniedza juridisko palīdzību (pakalpojumus) vienai no šķirējtiesas procesa pusēm, vai tās mātes vai meitas uzņēmumam izšķiramajā strīdā, vai citā, ar izšķiramo strīdu nesaistītā, lietā;
  - 4) šķirējtiesnesis un šķirējtiesas procesa puses pārstāvis, vai eksperts, vai konsultants ir vai trīs gadu laikā pirms šķirējtiesas procesa uzsākšanas bija darba tiesiskajās attiecībās ar vienu un to pašu organizāciju;
  - 5) šķirējtiesnesis ir vai trīs gadu laikā pirms šķirējtiesas procesa uzsākšanas ir bijis padotības attiecībās ar tā paša šķirējtiesas sastāva šķirējtiesnesi;
  - 6) šķirējtiesnesim, viņa laulātajam vai tuvam radniekam pieder šķirējtiesas procesa puses vai tās mātes vai meitas uzņēmuma pamatkapitāla daļa, turklāt šādas daļas apmērs nav būtisks;
  - 7) šķirējtiesas procesa puse (tās mātes vai meitas uzņēmums) iepriekš bija iecēlusi šķirējtiesnesi citā lietā vai arī šķirējtiesnesis tika iecelts citā lietā ar šīs šķirējtiesas procesa puses piedalīšanos pie nosacījuma, ka cita lieta pēc pieteikto prasījumu būtības ir saistīta ar izšķiramo strīdu un nebija uzsākta vienlaikus ar šo izšķiramo strīdu;
  - 8) starp šķirējtiesnesi un šķirējtiesas procesa pusi vai tās pārstāvi notikusi ar attiecīgu šķirējtiesas procesu saistīto jautājumu apspriešana, pārkāpjot šī Nolikuma 8. un 9. pantos paredzētos noteikumus;
  - 9) šķirējtiesnesis ir vai trīs gadu laikā pirms šķirējtiesas procesa uzsākšanas bija puses pārstāvja zinātniskais vadītājs vai zinātniskais konsultants pie disertācijas izstrādāšanas, vai šķirējtiesas procesa puses pārstāvis ir vai trīs gadu laikā pirms šķirējtiesas procesa uzsākšanas bija šķirējtiesneša izstrādātās disertācijas zinātniskais vadītājs vai zinātniskais konsultants;
  - 10) starp šķirējtiesnesi un puses pārstāvi, kas piedalās vienā šķirējtiesas procesā, pastāv ciešas draudzīgas attiecības, tajā skaitā, šķirējtiesnesis un puses pārstāvis regulāri velta ievērojamu laiku personīgai saskarsmei, kas nav saistīta ar viņu profesionālo darbību vai piedalīšanos profesionālo asociāciju vai sabiedrisko apvienību darbā;
  - 11) šķirējtiesnesis un vienas puses pārstāvis, kas piedalās attiecīgā šķirējtiesas procesā, pārstāvēja vai šobrīd pārstāv dažādas strīda puses jebkurā citā tiesas vai šķirējtiesas procesā;
  - 12) divi šķirējtiesas sastāva šķirējtiesneši vai šķirējtiesnesis un vienas puses pārstāvis trīs gadu laikā pirms šķirējtiesas procesa uzsākšanas rīkojās kopā kā kādas personas pārstāvji.

- (4) Fakts, ka šķīrējtiesnesis atklāj šajā pantā noteiktos apstākļus, pats par sevi nenozīmē, ka pastāv pamatotas šaubas attiecībā uz viņa neatkarību vai objektivitāti, nerada viņam šķēršļus uzņemties un pildīt šķīrējtiesneša pienākumus, kā arī neuzliek par pienākumu apmierināt šķīrējtiesas procesa puses pieteikto lūgumu par šķīrējtiesneša noraidījumu.

6. pants Apstākļu atklāšanas procedūra, kurus ir pienākums atklāt

- (1) Apstākļi, kas noteikti šī Nolikuma 5. pantā, ir jāatklāj ne vēlāk kā līdz brīdim, kad persona uzņemas šķīrējtiesneša pienākumus, bet ja šādi apstākļi rodas vai kļūst šķīrējtiesnesim zināmi vēlākā šķīrējtiesas procesa gaitā, tad nekavējoties pēc tam, kad šķīrējtiesnesim kļuva zināms par šādu apstākļu esamību.
- (2) Lai izpildītu pienākumu atklāt apstākļus, kas paredzēti šī Nolikuma 5. pantā, šķīrējtiesnesim ir jāņem vērā visu viņa rīcībā esošo informāciju, kā arī ir jāveic pieejamās informācijas saprātīgu pārbaudi.
- (3) Gadījumā, ja ir jāatklāj noteiktie apstākļi, kas atbilst ierobežotās pieejas informācijas kategorijai (valsts, komerciālais, dienesta, profesionālais vai cits noslēpums, kas ir aizsargāts saskaņā ar piemērojamiem normatīvajiem aktiem), tad personai, kurai piedāvāts uzņemties šķīrējtiesneša pienākumus, vai šķīrējtiesnesim iepriekš ir jāpieprasa piekrišana atklāšanai no iestādes vai personas, kas ir pilnvarota sniegt šādu piekrišanu, bet ja šāda piekrišana netika saņemta saprātīgā termiņā, tad ir jāatsakās uzņemties šķīrējtiesneša pienākumus vai, ja persona jau ir uzņēmusies šķīrējtiesneša pienākumus, tad atteikties no tālākas šķīrējtiesneša pienākumu pildīšanas un atstatīt sevi.

7. pants Apstākļi, kas nav jāatklāj

- (1) Šķīrējtiesnesim nav pienākuma atklāt apstākļus, kas šķīrējtiesas procesa pusēm nevar radīt pamatotas šaubas par viņa objektivitāti vai neatkarību.
- (2) Turpat sekojošie apstākļi nerada šķēršļus pildīt šķīrējtiesneša pienākumus un tie nav jāatklāj:
- 1) šķīrējtiesnesis presē vai publiskā lekcijā nesaistīti ar izšķiramo strīdu izklāstīja vispārējo viedokli par tiesisko jautājumu, kas aizskarts izšķiramā lietā;
  - 2) šķīrējtiesas procesa puses pārstāvis iegūst izglītību vai ieguva to iepriekš izglītības iestādē, kurā šķīrējtiesnesis pasniedz vai iepriekš pasniedza;
  - 3) šķīrējtiesnesis ir vai iepriekš bijis loceklis vienā advokātu kolēģijā, citā profesionālā asociācijā vai sabiedriskajā apvienībā kopā ar šķīrējtiesas procesa puses pārstāvi, ekspertu, konsultantu vai citiem šķīrējtiesnešiem no vienas šķīrējtiesnešu apvienības;
  - 4) vairāki viena šķīrējtiesas sastāva šķīrējtiesneši strādā vai iepriekš strādājuši vienā organizācijā pie nosacījuma, ka šķīrējtiesnešu starpā nav un trīs gadu laikā pirms šķīrējtiesas procesa uzsākšanas nebija padotības attiecību;
  - 5) daži viena šķīrējtiesas sastāva šķīrējtiesneši vai šķīrējtiesnesis un puses pārstāvis, eksperts, konsultants, liecinieks ir viena kopīgā darba atsevišķie līdzautori vai bija tā paša darba redaktori vai recenzenti;
  - 6) daži viena šķīrējtiesas sastāva šķīrējtiesneši ir vai agrāk bijuši vienā šķīrējtiesas sastāvā citā lietā;
  - 7) šķīrējtiesnesis un puses pārstāvis, eksperts, konsultants, liecinieks ir vai agrāk bijuši vienā šķīrējtiesas sastāvā citā lietā, kas nav saistīta ar izšķiramo strīdu;
  - 8) tā pati šķīrējtiesas procesa puse vai tās mātes vai meitas uzņēmums iepriekš bija iecēluši šķīrējtiesnesi citā lietā (lietās), vai šis šķīrējtiesnesis citādāk tika iecelts par šķīrējtiesnesi citā lietā (lietās) ar šķīrējtiesas procesa puses piedalīšanos pie nosacījuma, ka šāda cita lieta (lietas) pēc pieteikto prasījumu būtības nav saistīta ar izšķiramo strīdu, vai arī šāda cita lieta (lietas), kas pēc pieteikto prasījumu būtības ir saistīta ar izšķiramo strīdu, tika uzākta vienlaikus ar šo šķīrējtiesas procesu;
  - 9) šķīrējtiesnesis piedalījās publiskos pasākumos (konferences, semināri, prezentācijas utml.), kuru finansiālajā un organizatoriskajā nodrošinājumā piedalījās šķīrējtiesas procesa puse vai tās pārstāvis pie nosacījuma, ka šķīrējtiesnesis nav saņēmis atlīdzību no šķīrējtiesas procesa puses vai tās pārstāvja;
  - 10) šķīrējtiesnesis un šķīrējtiesas procesa puses pārstāvis, eksperts, konsultants, liecinieks ir vai iepriekš bijuši vienā un tajā pašā šķīrējtiesnešu vai starpnieku sarakstā, ko izmanto pastāvīgā šķīrējtiesa vai cita alternatīvās strīdu izšķiršanas institūcija;
  - 11) šķīrējtiesnesis ir vai iepriekš bijis šķīrējtiesas procesa puses vai tās mātes vai meitas uzņēmuma preču (darbu, pakalpojumu) patērētājs, ja vien nosacījumi, saskaņā ar kuriem šķīrējtiesnesis iegādājās šādas preces (darbus, pakalpojumus), ir līdzvērtīgi nosacījumiem, saskaņā ar kuriem citi patērētāji iegādājas preces (darbus, pakalpojumus);

- 12) šķirējtiesnesis un vadītājs, valdes vai uzraudzības padomes loceklis vai jebkura cita persona, kas var ietekmēt vienu no šķirējtiesas procesa pusēm, kopā uzņēmās ekspertu vai šķirējtiesnešu pienākumus;
- 13) šķirējtiesnesis ir saistīts ar šķirējtiesas procesa pusi vai tās pārstāvi, vai saistīto personu ar jebkura sociālā tīkla starpniecību;
- 14) šķirējtiesas procesa puse vai tās pārstāvis pirms šķirējtiesneša iecelšanas veica saziņu ar šķirējtiesneša kandidātu šajā Nolikumā noteiktajā kārtībā.

8. pants   Iespējamā šķirējtiesneša kandidāta saziņa ar šķirējtiesas procesa pusi vai tās pārstāvi

- (1) Ja šķirējtiesas procesa pusei ir tiesības iecelt šķirējtiesnesi, tad pirms personas, kurai tiks piedāvāts veikt šķirējtiesneša pienākumus, izvēles šķirējtiesas procesa puse vai tās pārstāvis var piedāvāt iespējamajam šķirējtiesneša kandidātam (turpmāk – Kandidāts) veikt ar viņu pārrunas, ievērojot šajā pantā noteikto kārtību.
- (2) Saziņa notiek tikai un vienīgi nolūkā apstiprināt, ka nepastāv pamatotas šaubas par Kandidāta neatkarību un objektivitāti, noteikt Kandidāta atbilstību profesionālās kvalifikācijas un pieredzes prasībām, kas ir nepieciešamas šķirējtiesneša pienākumu pildīšanai, kā arī noteikt, vai Kandidātam ir pietiekams laiks, lai piedalītos šķirējtiesas procesā.
- (3) Ja Kandidāts piekrita veikt saziņu, tad pārrunās ar šķirējtiesas procesa pusi vai tās pārstāvi Kandidātam ir tiesības apspriest tikai un vienīgi sekojošus jautājumus:
  - 1) šķirējtiesas procesa pušu un to pārstāvju nosaukumi vai vārdi, uzvārdi, šķirējtiesas procesa pušu un to pārstāvju mātes un meitas uzņēmumu nosaukumi, trešo personu, kas ir vai var tikt pieaicinātas šķirējtiesas procesā, nosaukumi vai vārdi, uzvārdi, citu iecelto šķirējtiesas sastāva locekļu vārdi, uzvārdi, kā arī pieaicināto ekspertu, konsultantu un liecinieku vārdi, uzvārdi;
  - 2) vispārējs strīda raksturs, prasījumu veids, šķirējtiesas procesa valoda, piemērojamie normatīvie akti, šķirējtiesas sastāva sēžu norises vieta un piemērojamie šķirējtiesas noteikumi;
  - 3) paredzams šķirējtiesas procesa ilgums;
  - 4) Kandidāta profesionālā kvalifikācija un pieredze.
- (4) Kandidāta pienākums ir atteikties apspriest ar šķirējtiesas procesa pusi vai tās pārstāvi jautājumus, kas pārsniedz šajā pantā noteiktās robežas.
- (5) Kandidātam ir tiesības, nepaskaidrojot iemeslus, atteikties no saziņas ar šķirējtiesas procesa pusi vai tās pārstāvi vai arī jebkurā brīdī to izbeigt. Šāds atteikums no saziņas vai tās izbeigšana netiek uzskatīti par apstākli, kas var izraisīt pamatotas šaubas par šķirējtiesneša neatkarību vai objektivitāti, un tas nav jāatklāj, ja attiecīgo personu vēlāk ieceļ par šķirējtiesnesi jebkura no šķirējtiesas procesa pusēm vai RICAC.
- (6) Kandidātam ir tiesības pēc paša iniciatīvas pieprasīt šķirējtiesas procesa pusei, kas pie viņa vērsās, vai tās pārstāvim informāciju, kas noteikta šī panta trešās daļas 2. un 3. punktā.
- (7) Kandidātam ir tiesības iesniegt pusei, kas vērsās pie viņa, vai tās pārstāvim īsas biogrāfiskās ziņas par sevi, ieskaitot ziņas par izglītību, esošo un pagājušo profesionālo darbību.
- (8) Šī panta noteikumi attiecas uz Kandidāta saziņu ar šķirējtiesas procesa pusi vai tās pārstāvi neatkarīgi no saziņas formas un izmantotajiem sakaru līdzekļiem.

9. pants   Nepieļaujamība apspriest jautājumus, kas attiecas uz šķirējtiesas procesu, personai, kurai tiek piedāvāts pildīt šķirējtiesneša pienākumus, un šķirējtiesnesim

Šķirējtiesnesim, kā arī personai, kurai tiek piedāvāts pildīt šķirējtiesneša pienākumus, nav tiesību apspriest ar šķirējtiesas procesa pusēm, to pārstāvjiem, ekspertiem, konsultantiem, lieciniekiem jautājumus, kas saistīti ar attiecīgu šķirējtiesas procesu un pārsniedz šķirējtiesas procesa īstenošanai nepieciešamas robežas.

10. pants   Nolikuma spēks laikā

Šis Nolikums stājas spēkā tā apstiprināšanas datumā un tiek piemērots šķirējtiesas procesam, kas uzsākts pēc tā apstiprināšanas.